In numerele precedente ale săptămînalului (vezi «VP» din 5 și 19 martie a. c.) au fost publicate dările de seamă ale corespondentului nostru în Șoldănești și Rîbnița. Astăzi inserăm un grupaj de materiale din Camenca. Amintim de asemenea cititorilor adresa punctului de corespondenți 279770, orășelul Șoldănești, strada Băiți, I, camera 301. Telefon: 2-24-31.

Are cuvîntul, deci, corespondentul nostru.

DUPĂ LEGILE TRANSNISTRIEI

Îi place cuiva sau nu, dar Camenca vețuiește după legile Transnistriei, nerecunoscută juridic de președintele U.R.S.S. și declarată în afara legii de parlamentul moldav. Pentru majoritatea populației de aici viața nu-i cu dulceață. Poate că ea și se va ameliora, după afirmațiile oficiale ale emisarilor tiraspoleni, întrucît începînd cu 1 aprilie nu se vor efectua defalcări de la venit în bugetul R.S.S. Moldova. Dar pînă una alta pe malul stîng al Nistrului bîntuie criza economică. Tejghelele magazinelor sînt goale. La piața colhoznică prețurile sînt fantastice. Oamenii sînt îngrijorați de ceea ce-i așteaptă. Mulți din ei trăiesc în mizerie. Deficitul, specula, șomajul subminează încrederea oamenilor în ziua de mîine.

Și totuși, Transnistria se deosebește de malul drept al Nistrului. Aici sînt supuse unei critici acerbe parlamentul republicii, îndeosebi prim-ministrul Mircea Druc, la reputația căruia a atentat «Dnestrovskaia pravda». Acest ziar la 15 februarie a. c. a publicat un material «demascator» intitulat «Tîlhărie». Apoi această «lucrătură» a fost răspîndită și de alte mijloace de informare în masă ce se editează aici. Sentința asta a ajuns și pînă la Camenca. Pe buzele tuturor a mai vocabula «Mercuriu». Pe moldovenii văd în fiecare membru al parlamentului un extremist care ruinează economia, un supus al României, afirmînd că această stare disperată a lucrurilor și-au adus obolul Snadârcă, Leonida Lari, Frontul Popular. Mircea Snetkov. Aici domină alte legi. Hotărîrile parlamentului republicii, decretele președintelui Moldovei sînt primite în furci. Și grafia latină, și Tricolorul, și noua stemă etc. ntc. N-au vrut să accepte nici cupoanele. Ora oficială în aceste raioane e cea a Moscovei...

În multe sate — Podoima, Podoimița, Rașcov, Caterinovca, Vadul Turcului pe edificiile administrative, ca și mai odinioară, flutură steagul roșu. N-a fost arborat Tricolorul nici pe clădirea cu patru caturi a executivului unde e situată redacția ziarului raional «Dnestr» și alte servicii raionale. În satele raionului și în însăși Camenca nu se vede nici o firmă scrisă în limba română. Denumirile localităților sînt scrise cu greșeli, mai ales în limba rusă, arareori în ucrainește și ici-colo într-un hibrid lingvistic ruso-moldav sau ruso-ucrainean-moldav pe care-l pricep numai localnicii. Ascultîndu-le vorba te înfiori adînc... Doamne, cît e de îngunoloșată! Vor stăpîni ei oare cîndva cît de cît măcar una din limbile pe care le folosesc concomitent? Din acest punct de vedere Camenca și în genere raioanele de pe malul stîng au nevoie de un ajutor substanțial. Dar bănuiesc că acest ajutor, ca și mai înainte, se face prea mult așteptat. Rar cine citește la Camenca presa republicană editată în grafie latină. Multe ziare nici nu sînt în vînzare. În schimb «Trudovoi Tiraspoli», «Dnestrovskaia pravda», «Zarea Pridnestrovia» și alte ziare de factura lor sînt foarte populare. Păcat, desigur. Dar numai cu emoții și sentimente personale problema nu poate fi soluționată. E nevoie să dublezi în limba

CAMENCA FĂRĂ SPOIALĂ

trai. Fostul conducător al asociației noastre G. Ia. Berezenko m-a încredințat că se va ține de cuvînt. Dar a uitat. Iar acuma organizația noastră de construcție a fost divizată în legătură cu crearea O.C.M.-2 unde am nimerit și eu. Astfel am un șef nou. Făgăduința s-a dus pe apa sîmbetei. Sînt în impas și nu văd nici o ieșire. De vreo zece ani lucrez ca tencuitor și am lucrat cu tragere de inimă, dar cînd a dat peste mine nevoia nimeni nu-mi dă o mînă de ajutor.

N. Cojocari».

Ca și în multe alte centre raionale și orașe din republică insuficiența de spațiu locativ la Camenca se resimte acut. Ce are de gînd să întreprindă conducerea locală?

Starea de lucruri, s-ar putea spune, e nefastă, își dă părerea privind soarta celor ce n-au acoperiș de asupra capului adjunctul președintelui executivului Vasile P. Magu. Pentru a soluționa această problemă trebuie să construim mult. Dar asta acuma nu ne stă în puteri. De ce? Fiindcă n-avem materiale de construcție. Și încă — n-are cine construi. Meșterii preferă munca în cooperative, unde sînt mai liberi și cîștigă mai bine.

Alți locuitori din Camenca opinează în sensul că soarta celor care n-au unde locui poate fi înlesnită — întrucît există multe apartamente cu două și trei camere, unde locuiesc cîte un cetățean sau doi, familii puțin numeroase. Executivul ar putea să inventarizeze spațiul locativ și să organizeze schimbul de apartamente. Dar nimeni nu se încumetă la un atare pas.

Un alt aspect al problemei. Recurgînd la tot felul de tertipuri, cetățenii capătă spațiu locativ și pentru ei și pentru rudele lor. O altă categorie de cetățeni cu privilegii au și apartamente de stat, și case construite în cooperative. Ei capătă terenuri de pămînt unde-și construiesc niște palate, atît de impunătoare, încît nici boierii de cîndva n-au avut așa case. E de la sine înțeles că la edificarea acestor vile sînt folosite materiale de construcție deficitare, acolo sînt atrași meșterii care sînt asigurați și cu mîncare bună, cu băutură, cu plata frumușică.

Menționăm totodată că aceste palate ocupă mai tot terenul destinat pentru a rezolva problema alimentară în țară. Însă rîndul celor înscriși în listele executivului pentru a primi locuință crește mereu. Acum se ci rează cu 700, în plus și rîndurile de la locul de lucru. Va scădea oare acuitatea problemei asigurării cu spațiu locativ la Camenca? Chestiunea rămîne deschisă.

POTENȚIALUL SECTORULUI PRIVAT

Am la îndemînă lista de prețuri datînd cu 29 martie a. c. care s-au dublat, s-au triplat după majorarea prețurilor.

E o statistică deprimantă. Holbîndu-se la noile prețuri oamenii în etate își amintesc că chiar în anii grei, 1936 și 1947, sortimentul de mărfuri era mai variat. Poate că o fi fost el cîndva mai bine decît azi, doar conform mărturiei istoricienilor pe malul stîng al Nistrului era în toi «reconstrucția socialistă». Centrul expedia în republică mijloace, instalații pentru dezvoltarea industriei și agriculturii. Volumul producției industriale, bunăoară, a crescut în al doilea cincinal cu 47 procente,

timplare. Faima întreprinzătorilor de aici s-a răspîndit hăt departe. Mai ales la creșterea legumelor timpurii. Particularii se ocupă cu multă tragere de inimă de creșterea nu numai a legumelor, dar și a altor culturi agricole. Semnificative sînt următoarele cifre: o gospodărie individuală produce în medie pe an lapte — 270, carne — 64, cartofi — 429, legume — 496 kg ș. a. m. d. Pe loturile particulare predomină păpușoiul. Anul trecut s-au colectat 10530 tone, cartofi — 1000 tone, legume — 11570 tone, inclusiv 8435 tone de roșii. Mulți din acești indici întrec pe cei medii din raion. Și pe cei din regiune. Producgrădinarilor particulari răsadul crește de minune. O parte va fi vîndută la piață, alta — sădită pe răzoarele proprii unde mai devreme decît în colhoz legumele dau în pîrg și chiar se coc pe tulpină. Bineînțeles că ne indignează și chiar ne revoltă prețurile la piață. Oare ele pot fi scăzute, spre exemplu în orășelul Camenca? Întrebarea-i de domeniul absurdului în zilele noastre, cînd ditamai statul majorează prețurile la tot și toatelea. Totuși am pus această întrebare. Mi s-a răspuns că grădinarul particular urmărește scopul de a cîștiga cît mai multe parale, iar colhozul sau sovhozul trebuie să îndeplinească planul...

Ion Hadârcă, Frontul Popular, Mircea Snegur, Grigore Vieru, Nicolae Dabija și alți oameni de seamă ai Moldovei. Numai nu stagnarea. Numai nu partidul comunist care s-a aflat atîția ani la putere. Numai nu Tiraspolul cu atitudinea adversară care, conform afirmațiilor liderilor de aici, a rămas fidel Constituției U.R.S.S., dar deciziile președintelui U.R.S.S. nu le îndeplinește.

Anarhia e mama ordinei. Așa afirmau tătuca Mahno și Ostap Bender. Ai crede că în Transnistria tătuca și marele combinator și-au găsit imitatori.

CONSECINȚELE MISTIFICĂRII

Mistificarea a dăinuit la noi mulți ani. Urmările acestreia se fac simțite și azi. Camenca le resimte din plin. E un an de zile de cînd a fost închis podul peste Nistru și nu se prea știe din ce cauză. Dar să răsfoim analele lui 1972. Pe atunci țara toată era în efervescență festivă slăvitului jubileu de 50 de ani de la formarea U.R.S.S. Cum se obișnuia pe atunci, sărbătorile, jubileele, evenimentele urmau să fie întîmpinate cu cadouri în muncă, oferte, dări de seamă zgomotoase și realizări umflate. Astfel a fost urgentată darea în exploatare a podului de piatră, comițîndu-se grave erori de construcție, care au fost date în vileag abia peste două decenii. La 10 iunie 1990 experții s-au pronunțat pentru întreruperea circulației pe pod. Starea deplorabilă în care a ajuns această arteră de comunicație peste Nistru a fost cauzată și de extragerea nisipului și prundișului din rîu, precum și de faptul că în timpul reparației a fost așternut un strat de asfalt de 25 centimetri care a sporit greutatea podului cu 300 tone.

Închiderea podului a cauzat numeroase incomodități pentru oameni. Puterea locală a căutat o ieșire din situație, încheind un contract cu o organizație cooperatistă din Kiev, aceasta a îndeplinit în II luni un volum mare de lucru: au montat 12 otgoane, au reparat pilonii și au umplut cu beton crăpăturile. Dar e nevoie ca să fie înlăturat asfaltul. Însă pentru a așterne unul nou cu grosimea de 3 centimetri e nevoie de un bitum de calitate și de alte materiale de construcție. Dar de unde să le capeți? Nu se știe. Iar dacă nu se știe, atunci e greu să spui cînd podul peste Nistru va funcționa.

ACUITATEA PROBLEMEI SPAȚIULUI LOCATIV

«Nu mai cred în nimica. Mă adresez cu ultima speranță prin intermediul ziarului după ajutor la organele sindicale, către deputați, către toți oamenii de bună credință. Fie-vă milă de familia mea, de copilașii mei. O ducem ca vai de noi, în niște condiții insuportabile. Al treilea an e de cînd ne curge acoperișul și tare-i umed în casă la noi, și-i strîmt și nu încăpem. Mi-au făgăduit să-mi îmbunătățească condițiile de

nu poate fi soluționată. E necesar să se dubleze în limba rusă presa republicană. E grăitor următorul exemplu în acest sens: tirajul ziarului raional care tocmai e organul Sovietului și al aparatului de partid local e de 10 mii de exemplare. Însă varianta moldovenească (română n-o putem numi nici într-un caz) are doar 2544 de cititori. Ce aș mai putea spune? Soluții de-a gata n-am. Iar cele care au fost luate drept bune pentru utilizare nu mai corespund cerințelor vieții actuale.

bunăoară, a crescut în al doilea cincinai cu 47 procente, depășind nivelul de pînă la revoluție de 26 ori. Către 1940 în republică erau 343 întreprinderi industriale și arteluri cooperativiste. În 1939 fabricile de conserve au dat țării 47 milioane de borcane diferite, ceea ce a constituit circa o jumătate din toată producția de conserve a Rusiei și 7 procente a U.R.S.S. Republica a livrat statului 727 mii decalitri de vin, circa 100 mii centnere de zahăr, 20,2 mii metri cubi de piatră, 7,7 mii metri cubi de cotileți.

În 1946 ramurile de panificație, industriei de conserve, de producere a energiei electrice, de confecționare a cărămizii, tricotajului, încălțămintei, uleiului au atins nivelul de pînă la război. Dar unele ramuri chiar l-au depășit.

Sensul adevărat al politicii de atunci îl știm noi azi bine... Dar totuși, faptul rămîne fapt, deși din republică se ducea peste hotarele ei mai totul, ceva mărfuri mai rămîneau și pentru satisfacerea necesităților locale. Acum în politică și-n economie e un talmeș-balmeș, dar necesitățile vitale nimeni nu le poate anula. Poate că vîrfurile puterii vor găsi cîndva o formulă a fericirii totale și generale, dar ce să facă pînă atunci oamenii care țin pe grumazul lor colhozurile, sovhozurile, comenzile de stat, planurile de întîmpinare(ele iarăși sînt în uz), impozitele, scumpetea și deficitul mijloacelor de producere, majorarea prețurilor, relațiile de parteneri încurcate și toată povara aparatului administrativ?

Ca și pretutindeni, cei din Camenca caută a supraviețui. Să urmărim acest proces referindu-ne la sectorul privat. Raionul n-a fost luat la în-

acești indici întrec pe cei medii din raion. Și pe cei din republică, de asemenea. Producția dată a fost obținută cu mai puține cheltuieli, deci e cu cale ca sectorul privat să fie scutit de orice limitări și interdicții, să fie stimulat. În realitate e tocmai invers. Sectorul particular, spiritul întreprinzător al țăranilor se alimentează mai mult din entuziasm. Prioritare rămîn a fi colhozurile și sovhozurile. În raion sînt 21 de gospodării, ele dispun de 36 mii hectare de pămînt arabil. Dar știți oare cît pămînt revine sectorului privat? Numai 10 procente din terenul total (20 ari pentru o gospodărie individuală, cîte 18 ari pentru livezi și plantațiile de arbuști fructiferi, pentru vii — 0,016 ha). Dar coeficientul de pe aceste loturi mici e impunător față de indicii pe raion: lapte — 24 procente, carne — 14, ouă — 80, păpușoi și fructe — 18, legume 36 procente.

Toate aceste cifre le aveam notate cînd am intrat în cabinetul președintelui complexului agroindustrial din Camenca I. V. Tozlovanu.

— În anul curent am repartizat sătenilor încă 500 hectare de pămînt, mi-a răspuns dumnealui la întrebarea privind sectorul privat particular. Apoi mi-a relatat despre problemele cu procurarea peliculei de polietilenă pentru creșterea răsadului, despre dificultățile pe care le întîmpină la strînsul roadei, mai ales a roșiilor.

De fapt, sectorul particular tot a rămas de izbeliște. Desigur, ei ar putea să contribuie mai eficient la realizarea programului alimentar, dar sînt nevoiți să muncească în condiții cînd depind de speculanți în ceea ce privește aprovizionarea, transportul și desfacerea. Numai ei știu de unde capătă și peliculă de polietilenă, carburanți și toate cele necesare. La întrebarea mea de unde, totuși, le capătă, președintele societății raionale agricole V. I. Minașev, a zîmbit, zicînd că asta n-o să ne spună nimeni.

Deși lipsesc multe și e greu să le procuri, totuși în serele

multe parale, iar colhozul sau sovhozul trebuie să îndeplinească planul...

În anul trecut ramura legumiculturii a devenit rentabilă numai grație prețurilor înalte. În anul curent raionul e obligat să realizeze 26 mii tone de legume, 18 mii tone pentru industria de conserve, 6 mii — fondului unional. Pentru satisfacerea propriilor cerințe sînt prevăzute 2 mii tone. Dar raionul rămîne cu... ce? dacă nu vom reuși să strîngem la timp roada ca în anul trecut. N-am deslușit răspunsul de la nimeni.

Experiența grădinarilor particulari s-a impus nu numai în raionul Camenca, dar de ce nu este aplicată în sectorul de stat? Mulți gospodari ar vrea să ajute colhozurile, sovhozurile pe o temelie a rentabilității reciproce. Legume produc în raionul Camenca trei colhozuri: «Kotovskii» — 7 mii tone, «Frunze» — 4 mii tone, «Leninskoe znamea» — 3,5 mii. Specializarea le-a cășunat nu puține pierderi acestor unități economice, mai ales în perioada culesului. Ajutorul particularilor e mai mult decît dorit și ar trebui să facă totul ca oamenilor să li se repartizeze pămînt, deoarece avem peste 300 de cereri și acestea vor fi și mai multe. Ar trebui să se înlăture interdicțiile și discriminarea la repartizarea loturilor. să fie împroprietăriți și acei care lucrează în colhoz, precum și cei ce activează la școală, la punctul medical, casa de cultură, comerț, construcții etc. etc. Nu e prea mare deosebirea dintre un locuitor din orășelul Camenca, mai ales de la marginile lui și unul din satul cutare sau cutare. De ar fi numai bunăvoință și grijă pentru ameliorarea vieții.

Vasile TUDOSE